

## Лекція № 9

**Тема: Костюм епохи Відродження.**

**Мета:** Ознайомити студентів з костюмом епохи Відродження. Розвинути вміння використовувати отримане знання в роботі. Виховати естетичну культуру майбутніх спеціалістів.

### План

1. *Загальна характеристика періоду*
2. *Ідеал краси*
3. *Чоловічий ренесансний костюм*
4. *Жіночий костюм епохи Відродження*

### Лекційний матеріал

#### *Загальна характеристика періоду*

Відродження – це культурна доба в процесі переходу від Середньовіччя до Нового часу. Відродження (XIV-XVI ст.) супроводжувало становлення капіталістичного виробництва й обміну.

Основним ідейним стрижнем культури й мистецтва епохи Відродження є гуманізм - нове бачення людини як вільної, всебічно розвиненої істоти, здатної до безмежного прогресу. Тоді не було майже ні одної великої людини, яка не зробила би далеких подорожей, не говорила би на чотирьох або п'яти мовах, не була би майстром в декількох областях творчості. Але що особливо характерно для епохи, так це те, що люди майже всі беруть участь у політичній боротьбі, стають на сторону тієї або іншої партії й борються хто словом і пером, хто мечем, а хто й тим і іншим.

Італійська естетика епохи Відродження не протиставляє тіло духу, а пропонує ідею їх єдності. Складна натура, у якій глибина й значущість духовної краси гармонійно поєднуються з фізичною - такий ідеал епохи.

Символом епохи Відродження, її найвищим злетом, безумовно, є мистецтво. Ніколи в історії, навіть в Стародавній Греції мистецтво не мало такого всеосяжного значення. Насамперед у мистецтві знаходив втілення новий гуманістичний світогляд.

З інших особливостей мистецтва Ренесансу можна зазначити його світський (нецерковний) характер і активне використання наукових досягнень. Саме образотворче мистецтво послужило могутнім стимулом вивчення анатомії людського тіла. Пошук шляхів передачі глибини простору в живописі привів до відкриття законів лінійної перспективи. Основоположником нарисної геометрії є великий художник А. Дюрер. Таких прикладів можна навести безліч.

В італійському мистецтві епохи Відродження прийнято виділяти такі періоди:

XIV ст. — Передвідродження (або Проторенесанс),

XV ст. — раннє Відродження,

кінець XV—XVI ст. — високий Ренесанс,

кінець XVI — початок XVII ст. — пізнє Відродження.

Епоха Відродження — період в історії культури Західної Європи, який почався в Італії в кінці XIII століття, зайняв в більшості європейських країн XIV—XVI ст., а в Іспанії та Англії тривав до початку XVII століття. Термін «Відродження» першим почав вживати Джорджо Вазарі — італійський художник XVI століття, учень Мікеланджело і перший дослідник сучасного йому мистецтва, автор книги «Життєписи найзнаменитіших живописців, ваятелів і зодчих». Він хотів підкреслити цією назвою особливий інтерес свого часу до античності, відновлення її традицій. Серед вчених тривають дискусії про основні риси, сфери поширення, періодизацію культури Відродження. Серед інших обговорюється, зокрема, і питання про те, чи є Відродження суто європейським явищем (можна зустріти міркування про китайське, японське Відродження тощо).

За своїм характером епоха Відродження (або Ренесанс) є перехідною. З нею пов'язаний важливий перелом в культурному розвитку: кінець панування середньовічної культури і початок формування культури Нового часу. Відомий учений Б. Р. Віппер так визначив суть Відродження:

*«Епоха Відродження, одна з найбільш цікавих і повноцінних епох в історії людства, це синонім особистої свободи, досконалості у мистецтві, краси в житті, гармонії фізичних і духовних якостей людини... Ренесанс був не стійкою і спокійною, а бурхливою і суперечливою епохою. Ренесанс — це період становлення буржуазного суспільства, період, коли спадають окуви середньовічного укладу, але обмежуючі умови капіталістичного суспільства ще не встигли оформитися».*

### **Ідеал краси**

Ідеалом Відродження була універсальна людина, яка створювала сама себе. Краса вважається таким же благом, як здоров'я й сила. Її основні ознаки докладно аналізуються в трактатах італійських гуманістів - філософів і художників. Теорію пропорцій людського тіла, його пластику, колорит, форму вивчають і оспівують у своєму мистецтві Леонардо да Вінчі, Тиціан, Дюккер і багато інших великих художників епохи в Глибоке декольте жіночих сукнях гарно поєднувалося з довгим розкішним волоссям. У моді було відкрите високе чоло, тому волосся над чолом підголювали над краєм його росту. Жінки намагалися надати волосся приємного золотавого відтінку — від медово-пшеничного до золотаво-каштанового.

Захоплення світлим волоссям призвело до того, що у Венеції на дахах домівок почали споруджувати легкі будочки з дощок і без даху. В них годинами сиділи жінки, закриті від сторонніх очей, які підставляли під сонячні промені волосся, змочене різноманітними розчинами. Після цього волосся набувало яскравого золотавого з рудим відтінком кольору. Склад суміші для освітлення волосся перукарі тримали в секреті. Для надання мідного відтінку використовували настої лушпиння цибулі.

### ***Чоловічий ренесансний костюм***

Головною законодавицею моди в XV ст. була Флоренція, в XVI ст. - Венеція. У костюмі флорентійця XV ст. зберігається прилягаючий силует французької готики. Однак одяг не мав перебільшених форм, відрізнявся зручністю й художнім смаком. Взуття мало округлу шкарпеткову частину. Основними видами чоловічого одягу були: полотняна сорочка різних кольорів; вузький, жилет, що облягає фігуру, зневеликим коміром, що прикріплюється різними способами (шнурівкою, пришиванням) знімними рукавами; короткі полотняні нижні штани по типу середньовічних французьких і вузькі верхні штани - панчохи, які прикріплювалися тасьмою до жилета.

Верхнім одягом служив короткий плащ, викроєний за формою кола, або накладний широкий і короткий одяг з довгими широкими рукавами фонариками, оздобленими хутром куниці.

Довжина одягу визначалася віком і становим положенням флорентійця. У флорентійському чоловічому костюмі XV ст. застосовувалися яскраві кольори, контрастні поєднання, вишивка, хутряна оздоба, багато драпірування, яке надавало одягу більшу пластичність. Характерним був також глибокий квадратний виріз горловини, який обробляли нагрудними вставками з тонкої білої тканини, прикрашеної вишивкою. Переважними в композиції костюма були горизонтальні лінії, які надавали фігурі зорову стійкість, а в комбінації з мальовничими драпіруваннями - величну простоту.

У чоловічому костюмі Венеції значно рідше використовують строкаті і яскраві тканини, прикрашені коштовностями. Темні оксамитові костюми розширюються за рахунок конструктивно - декоративного розв'язку: спущеного плеча, низкої глибокої пройми, широкого, донизу звуженого рукава, широкої зібраної або буфованої баски, відрізної лінії талії. Митецька вишивка або обробка дорогим хутром особливо чітко виділяється на темному тлі оксамиту.

У період XVI ст. в італійському костюмі, як в чоловічому, так і в жіночому, з'являється **сорочка** з тонкого білого лляного полотна, яка служить білизною й у той же час являється частиною декоративного розв'язку костюма. По горловині така сорочка звичайно мала рюш. У другій половині XVI ст. на одязі появляються довгасті декоративні розрізи, розташовані по всій поверхні тканини. Розрізи обробляють кольоровою тканиною або прошивають через край кольоровою ниткою. Спочатку крізь них просвічує біла сорочка, потім їх починають закріплювати підкладкою іншого кольору, що створює зовсім нову, жваву фактуру костюма в новій кольоровій гаммі.

Культ розкоші, багатство й пишнота стають характерною рисою Венеції XV -початку XVI ст.. Чоловічий костюм доповнювало зручне м'яке шкіряне взуття із широкими носами ("ведмежа лапа") на ліву й праву ногу окремо. Головні убори були дуже різноманітної форми: низькі капелюхи, берети. До цього ж часу відносять появу першої в'язальної машини і її продукції - трикотажних шовкових панчіх.



### *Жіночий костюм епохи Відродження*



Флорентійський жіночий одяг XV ст. мав м'які лінії, що підкреслюють фігуру, природні пропорції або деяке підвищення лінії талії спереду, що зберігало середньовікові традиції.

Італійки носили нижнє плаття кот і верхнє - симару. За покромом кот - звичайно відрізне по лінії талії із прилягаючим ліфом і широкою, закладеною великими складками спідницею. Ліф мав декольте - спереду квадратне, ззаді подовжене. Рукави, так як в чоловічому одязі, приєднувалися до плаття різними способами. Симара складалася із трьох частин: подовженої вільної спинки, закладеної від горловини спинки складками, і більш коротких пілочок. З боків симара не зшивалася й тільки спереду закріплювалася поясом на талії. Такий покрій дозволяв драпірувати симару різними варіантами.

У костюмі венеціанок XVI ст. намічається певний відхід від строгої краси ліній флорентійського плаття, появляється бажання розкоші, пишності форм, що відповідає естетичним ідеалам краси того часу. Величну пишність і округлість форм підкреслюють широким вирізом, що облягає ліф, широкими рукавами, об'ємною спідницею.

Силует фігури наближається до прямокутника, у якому відношення ширини плечей до ширини спідниці близьке до одиниці. Лінія талії підкреслюється на природному рівні.

Велике поширення одержує висічена тканина, крізь яку просвічують білосніжні тонкі сорочки.

### **Контрольні питання**

1. Які періоди виділяють в епосі Відродження?
2. Який естетичний ідеал краси епохи?
3. Яка кольорова гамма притаманна для Італійського Відродження?
4. Яка країна вважається законодавцем моди в епоху Відродження?

### **Список використаних джерел:**

1. Шевнюк О. Л. Історія костюма: Навч. Посіб. К.: Знання, 2008 . 375 с.
2. Вера Калмыкова. Костюмы народов и древности до XIX века Изд.: Белый город. 2012. 202 с.
3. Мода. Полная энциклопедия одежды и стилей. Пер.: Ольга Сергеева, Е. Сернева. Изд.: Дорлинг Киндерсли, АСТ. 2013 г. 480 с.
4. Детский костюм XVIII – XX века. К.Г.Серебрякова ГИМ 2010 208с.
5. Мода и стиль: Современная энциклопедия Аванта+ / Глав. Ред. В.Володин. М.: Аванта +, 2002.
6. Л.П. Светлова. Азбука орнамента. Москва 2001.